

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ОТГОВОРИ

ОТ

ХРИСИМИР МАКСИМОВ ПРОЙНОВ

кандидат за заемане на длъжността „Административен ръководител -
Председател“ на Административен съд- Търговище

Относно:

Въпроси на Директора на Български институт за правни инициативи

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВСС,

УВАЖАЕМА Г-ЖО ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР,

В качеството си на кандидат за заемане на длъжността „Административен
ръководител - Председател“ на Административен съд- Търговище изразявам следното
становище по поставените от Вас въпроси:

**1. Какво е Вашето мнение за течащата в публичното пространство дискусия
за промени в Конституцията на Република България в частта за съдебната власт?
Какъв е релевантният начин да се чуе мнението на магистратите в този процес?**

По мое мнение Конституцията на Република България има безспорни
достоинства. Частта ѝ, засягаща съдебната власт би могла да претърпи промени, но
едва след широко обществено обсъждане. Следва да се проведат сериозни дебати в
професионалната общност, тъй като евентуални промени в посочената част биха
засегнали основите на правораздавателната система в страната. В този смисъл следва
да се дадат категорични и недвусмислени отговори за мястото на прокуратурата в
съдебната власт, правомощията на главния прокурор, механизми за неговия контрол и
отчетност, както и много други въпроси, касаещи правораздавателната дейност.
Начините да се чуе мнението на магистратската общност са много и различни, като
въпрос на конкретика е кои от тях биха били най-ефективни.

**2. Т.нар. „реформа на съдебната карта“ е в застой. Считате ли, че при
евентуално нейно възстановяване, като част от нея може да бъде приложена
концепцията за общностния съд?**

Вярно е че, реформата на съдебната карта е в застой, но решението на ВСС, с
което е приет за прилагане „модел 4“ не е отменено. В този смисъл считам, че преди да
бъдат предприети следващите стъпки по реформиране на съдебната карта, визирият
модел следва да бъде сериозно преосмислен. По мое мнение „модел 4“ е твърде

радикален и екзотичен, а ползите от него са спорни. Освен това, за да бъде приложен, са необходими сериозни законодателни промени, което поставя реформата на съдебната карта в зависимост от фактори, които стоят извън съдебната власт. Не на последно място следва да се отчете и факта, че към настоящия момент страната се намира условията на множество кризи и не следва да се допуска създаването на предпоставки за сътресения и в съдебна система.

Що се отнася до възможността за прилагане на концепцията за общностния съд, не съм наясно в детайли с нея, но знам, че същата през 2018г. е презентирана в Р. България от Алекс Калабрезе - съдията от Върховния съд на щата Ню Йорк, който е гостувал в страната по покана на Българския институт за правни инициативи, в рамките на проекта „Мрежа на американските съдии за България“. Съдия Калабрезе е основател на първия общностен съдебен център в САЩ, в който се разрешават казуси от наказателното, семейното и имущественото право. Мисията на този център е да установи причините, поради които обществените отношения се изострят дотолкова, че да не могат да бъдат решени без намесата на съда. По този модел са създадени много съдилища в САЩ и по света.

Без да отричам ползите от подобен модел, считам, че същият не би имал успех в родната действителност, не само предвид концептуалните разлики между континенталната и англосаксонската правни системи, но и съществените различия в бита, менталитета и културата на балканските и англоезичните народи.

3. Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати?

Проблемът за неравномерната натовареност, най-вече между районните съдилища, е предмет на дебати от много години. Причините за този проблем са комплексни и са обусловени от влошената демография в някои райони на Р. България от една страна, а от друга, от наличието на вътрешна миграция от по-малките към по-големите градове. Съществено влияние оказва и нееднаквото икономическо развитие на отделните региони.

Съществуват различни подходи за решаване на проблема, като намирам идеята за централизирано разпределение на заповедните производства за стъпка в правилната посока, предвид факта, че този тип дела са значителна част от образуваните производства. Равномерното им разпределение измежду всички районни съдилища безспорно ще облекчи работата на по-натоварените от тях.

Що се отнася до останалите видове дела, промяна в местната подсъдност на някои от тях вероятно ще има известен ефект, но според мен той няма да е задоволителен. Считаю, че каквито и законодателни промени, касаещи правораздавателната дейност да бъдат приети, относително еднаквата натовареност е постижима единствено между съдилищата в един и същ съдебен район. Възможността да бъде изравнена натовареността между съдилища от различни съдебни райони /напр. Търговишки и Варненски/ намирам за нереална, без да бъдат извършени промени в щатните им разписания, в частност увеличаване на съдийския състав в по-натоварените съдилища.

По мое мнение проблемът е и до голяма степен свързан с границите на съдебните райони и ревизията им в посока на окрупняване на по-малките от тях би имало положителен ефект. Това обаче е сложен и деликатен процес, който следва да бъде прецизно обмислен и подложен на широко обществено обсъждане.

4. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“?

Въпросът за възнагражденията на магистратите е отдавна подложен на дебат сред професионалната общност. Този въпрос е бил и обект и на Доклада на Европейската Комисия за върховенството на правото в ЕС от септември 2020 г.. В него са направени множество препоръки, свързани с основното и допълнителните трудови възнаграждения на магистратите. Според ЕК, действащият модел за допълнително материално стимулиране генерира риск от влияние върху магистратите от страна на административните ръководители, поради което се препоръчва изработването на ясни и обективни критерии за определяне на допълнителните възнаграждения, като ролята на председателите на съдилищата да бъде сведена до минимум.

В изпълнение на дадените препоръки, ВСС създаде работна група, която имаше за задача да изработи и предложи варианти и методики за формиране на заплатите в съдебната система.

Към момента на ниво работни предложения се обсъждат три варианта:

Първият вариант предвижда основните месечни възнаграждение на магистратите от долустоящите на ВСК инстанции да бъдат определени като процент от възнаграждението на „тримата големи“.

Вторият вариант предвижда основна заплата, еднаква за всички магистрати над младшите, която да е обвързана със заплатата на депутатите и представлява процент от нея. Предвиждат се допълнителни възнаграждения за придобитите рангове, за административните ръководители, както и за съдиите от върховните инстанции.

Третият вариант е подобен на втория, като не се предвиждат увеличения за придобитите рангове, но пък са включени допълнителни общо две заплати за всички магистрати, които да се изплащат в средата и в края на годината.

Не бих могъл да кажа кой от предложените варианти в най-пълна степен ще удовлетвори магистратите и няма да създава чувство за недооцененост в колегите от различните инстанции, но при всички случаи избраният подход следва да бъде балансиран и обективно да отчете, като натовареността на районните съдилища, така и сложността на делата и функционалните специфики на горестоящите инстанции.

5. Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Изграждането на Единна информационна система на съдилищата е част от Проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“ с бенефициент ВСС.

Като цяло споделям идеята за дигитализация на правосъдието и считам, че внедряването на ЕИСС в правораздавателния процес е правилно решение. В

конкретния случай обаче намирам, че привездането на системата в експлоатация бе малко прибързано, а първоначалните ѝ дефекти създадоха множество проблеми не само сред колегите магистрати, но най-вече сред деловодителите и секретар-протоколистите. Към настоящия момент ЕИСС е в състояние да изпълнява в основни линии функцията, за която е създадена, но има още много какво да се желае. Според мен, би било добре софтуерът да е с по-интуитивен интерфейс.

Въпреки недостатъците ѝ, считам че ЕИСС предоставя известни удобства, като например експортиране на всички документите от електронното дело наведнъж, както и възможност за отдалечен достъп до системата, което позволява работа и в домашни условия.

Похвално е, че софтуерът постоянно търпи промени, насочени към неговата оптимизация и рационализация, като се надявам в бъдеще да улесни работата на магистратите и съдебните служители, както и да допринесе за подобряване качеството на предоставяните от съдилищата услуги, съпътстващи правораздавателната дейност.

6. В контекста на предложенията на ВСС за въвеждане на задължителна медиация по някои видове дела, смятате ли, че процедура по медиация може да се приложи и в рамките на административното производство?

Към момента са налични изготвени от ВСС законопроекти на Закон за изменение и допълнение на ГПК и ЗИД на Закона за медиацията. Прочитът на направените предложения ме кара да изпитвам известни съмнения, че възприета в този вид, концепцията за задължителна медиация ще доведе до облекчаване на съдилищата и разтоварването им от посочените в ЗИД на ГПК видове дела.

Считам за правилен подходът задължителната медиацията да не се отнася до административните дела, тъй като предвид характера на производствата и особеностите на страните, участващи в тях, тази процедура, макар да не е невъзможна, е почти неприложима, доколкото едната страна винаги е властнически орган.

Макар и съществено да се различава от процедурата по медиация, в Административнопроцесуалния кодекс – чл. 20 и чл. 178 е уреден институтът на споразумението. Практиката и статистическите отчетни данни обаче сочат на много рядка приложимост на същия пред съд. Разбира се, идеята за медиация в административното правораздаване не е чужда в международен аспект, но в случая следва да се отчете приложима ли е в българската действителност в задължителен вид и какви ще са ползите от нея.

7. През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от 5 години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, където правораздавателите понастоящем?

Към момента съм съдия в РС – Попово, където работим четирима колеги магистрати. В този смисъл сме малък и сплотен колектив, в който всеки от нас има възможност да изразява мнението си и да дава предложения, свързани с функционирането и управлението на съда.

Общото събрание се свиква винаги, когато е необходимо да се вземат решения от неговата компетентност. Съществена част от дейността му е свързана с приемане на нови и актуализиране на действащите вътрешни правила.

Извън горните случаи, честа практика в РС- Попово е важните за съда въпроси да бъдат обсъдени от всички магистрати, тъй като разнообразието от идеи, предложения и решения безспорно е необходимо за развитието на съда във върната посока. Не са редки и случаите в неформални събрания да се обсъждат принципни въпроси, които са свързани, както с управлението на съда, така и с чисто правораздавателната дейност.

Като важна част от реализирането на съдийското самоуправление е ежегодното изслушване и обсъждане на доклада за дейността на съда. Именно съдържащите се в него данни и анализи дават възможност да се добие точна и реална представа за бързината и качеството на правораздавателната дейност. За административните съдилища, правомощията на Общото събрание са регламентирани в чл.92, ал. 2 от ЗСВ.

8. На стр. 8 от концепцията си сте записали, че е необходимо „да се установи постоянна връзка с административните ръководители на всички административни съдилища с цел уеднаквяване на практиката на двадесет и осемте административни съдилища в страната“. С какви инструменти разполага административният ръководител за постигане на уеднаквяване на практиката? Къде е границата, отвъд която административният ръководител не би могъл да си позволи да стигне, без да компрометира независимостта на редовния съдия, при прилагане на инструменти за уеднаквяване на практиката? С оглед отговора на предходния въпрос, каква ефективност очаквате да постигне заложената в концепцията Ви цел за уеднаквяване на практиката на всички 28 административни съдилища чрез административните им ръководители?

Посочената в концепцията стратегическа цел е неразривно свързана с принципите на последователност и предвидимост на правораздавателния процес. Т.е. постигане на един и същ правен резултат при сходна фактическа обстановка и еднакви правни норми. Това трябва да доведе до повишаване доверието на гражданите в административното правосъдие, които не трябва да имат никакво съмнение, че ще придобият същите права, респ. ще поемат същите задължения при аналогична ситуация, независимост в коя част на страната се намират.

Считам, че административният ръководител следва да има добра теоретична подготовка и задълбочено познаване на практиката и на други съдилища в страната. Инструментариумът, който следва да се използва за постигане на посочената цел обусловен от наличието на открит диалог и зачитане на чуждото мнение. Административният ръководител не следва никога да налага собствения си прочит и разбиране по даден проблем от позицията, която заема. Процесът следва да е толерантен и креативен, като в дух на колегиалност се зачита всяко мнение и се положат максимум усилия за достигане до общ извод относно тълкуването и прилагането на закона.

От първостепенно значение за мен е в АС – Търговище да няма противоречива практика и то най-вече по дела, по които съдът е решаващ орган като първа и последна инстанция. Считам, че добрата комуникация със Звеното за анализи и тълкувателна дейност към Върховния административен съд, също би допринесла за обобщаване на противоречивата практика, а в следствие и нейното уеднаквяване.

С УВАЖЕНИЕ.

/Х. ЧИПОЯНОВ/